

MARISA DE LOS SANTOS

ljubav
je
ušetala

Prevela
Dijana Đelošević

■ Laguna ■

Naslov originala

Marisa de los Santos
LOVE WALKED IN

Copyright © Marisa de los Santos, 2005
All rights reserved

Translation Copyright © 2015 za srpsko izdanje, LAGUNA

Edicija LAGUNA UZ VAS

1. SNOVI O ZABRANJENOM VOĆU, Fatima Mernisi
2. PORUKA U BOCI, Nikolas Sparks
3. LJUBAV JE UŠETALA, Marisa de los Santos

Za Dejvida Tiga

Ti si Nil

Ti si toranj u Pizi

Kornelija

Moj život – moj pravi život – počeo je u trenutku kada je u njega ušetao zgodni neznanac obučen u savršeno skrojeno odelo i... da, znam kako to zvuči. Moja prijateljica Lini bi frknula kroz nos i iskazala trostruki prezir, kakav od nje i očekujem. Prvo bi ispoljila feminističko gađenje prema muškarcu koji menja ženski život, mada je ispalo da je dotični samo najavio promene. Potom bi izrazila neslaganje sa tvrdnjom da je moj život počeo tek nakon trideset i jedne godine življenja, i na kraju bi se zgrozila zbog ljudi koji trenutke iz svojih života pretvaraju u scene iz filmova.

U pravu je, preterujem, ali *zaista* je bilo uzbudljivo kad je neočekivano ušao u kafe koji sam vodila. Da na podu nije bilo stolova, stolica, ljudi i pasa, svetlost kasnog jesenjeg jutra dramatično bi bacila usku senku na tlo, baš kao u filmu Orsona Velsa. Lini može da me podbada svojim trostrukim prezirom koliko god želi: i dalje tvrdim da je moj život počeo tog oktobarskog jutra kada je nepoznati čovek ušao kroz vrata.

Bio je to običan dan, upadljivo običan ako to ima ikakvog smisla, koji kao da je samo potvrđivao uobičajenu svakodnevicu. Bučna subota, uz dim koji se zgušnjavao i poput oluje nadvijao nada mnom i gostima kafea *Dora*. Kada nisam posluživala,

sedela sam na uobičajenom mestu – barskoj stolici iza šanka – i gledala kako Hejz i Hose igraju šah. Svi tvrde da su njih dvojica vrsni šahisti, a i oni kažu da dobro igraju. „Ne kao čuda neviđena“, kaže Hejz. „Ne tako dobro kao onaj Rus sa prokletim *Dip blu* računarom. Ali, đavolski dobro.“ Hejz je iz Teksasa i piše rubriku o vinu za *Filadelfija inkvajer*. Voli da izgovara neobične psovke i da, kad uđe u kafić, uz tresak okrene stolicu i opkorači je.

Dok sam ih posmatrala, Hose podiže svoju čupavu glavu, sažaljivo pogleda u Hejza i premesti figuru sa jednog na drugo polje. Ne razumem se dobro u šah, ali šta god da je Hose uradio, bilo je važno, jer je Hejz zabacio glavu i zahuktao: „Bokca ti, momče! Ovaj potez si izvukao *pravo* iz dupeta!“ Hejz mi je uputio vragolast osmeh i, poput kauboja, dobroćudno namignuo, a ja sam mu uzvratila snuždenim poluosmehom i izrazom lica koji je govorio: „Šta da se radi?“

Nemojte se previše vezivati za Hejza. Pošto se već nalazi u kafeu, on očigledno nije muškarac koji je uneo promene u moj život, a konačno, nije ni bitan za priču. Ne znam ni zašto sam započela pripovedanje spominjući ga, osim što po mnogo čemu predstavlja otelotvorenje muškarca iz mog predašnjeg života: samoostvaren, ugladen, poluprivlačan snob i poznavalac vina prerušen u kauboja, pomalo predusretljiv, pun prilično zabavnih opservacija koje mu lako klize s jezika. Verovatno se prava osoba krije negde u njemu. A možda i ne. Na koledžu sam pročitala knjigu *Piers Plowman** u kojoj izvesni Vil kreće na put i nailazi na likove kao što su Sveta crkva i Proždrljivost. Hejz je poput takvih likova: tipičan-stanovnik-Kornelijinog-predašnjeg-života. Alegorije su mi oduvek pružale utehu. Kada

* *Piers Plowman* (Petar Orač) – srednjovekovni alegorijski ep koji je napisao Vilijam Langlandi svrstava se među najznačajnija engleska književna dela tog doba zajedno sa Čoserovim *Kanterberijskim pričama* i *Sir Gavejnom i zelenim vitezom*. (Prim. prev.)

sretnete ljude koji se zovu Lažov i Apstinencija, možda vam se neće mnogo dopasti, ali ćete znati u šta se upuštate.

Pojavila se i Fedra, još jedna redovna gošća raščupanih crvenkastih kovrdža, sa grudima majke-dojilje, obučena u kožne pantalone, vukljajući ogromna crna kolica, ona engleska, sa velikim belim točkovima, koje guraju dadilje. Petorica su poskočila i gotovo porazbijala glave međusobno, pokušavajući da joj pridrže otvorena vrata. Paru koji je sedeo za stolom najbližem vratima, Fedra je uputila preklinjujući pogled, za koji se ispostavilo da je bio bespotreban. Muškarac i žena već su žurno ispili kapučino, zgrabili jakne, torbice s fotoaparatom i planinarske rančeve i izašli, ne osvrnuvši se.

„Kornelija!“, dozvala me je Fedra zvonkim, pevušćim glasom kakav biste i očekivali od nje. „Može li jedna kafa s mlekom? S puno šećera. I nešto grešno!“ U kafeu nemamo osoblje koje služi za stolom. Fedra je slegnula ramenima i bespomoćno mahnula dugim rukama, aludirajući na dete, svoju iscrpljenost, sav drevni teret majčinstva. Fedra je smaračica, ali je Alegra druga priča. Noseći kafu i kroasan, izašla sam iz šanka, obilazeći stolove i pse zbog Fedrine bebe, Alegre.

Umotana u ćebe sa šarom leoparda, beba se budila. Plavooka, providna, očaravajuća mala bebi-veštica, sveža kao tek ispečeni hleb u ovoj zadimljenoj prostoriji. Ličila je na Fedru: imala je istu belu kožu, zanosno čelo poput Kerol Lombard, ali je njena kosa boje šargarepe bila raštrkana na sve strane. Očekivala sam navalu teskobe i ona je došla. Kad god bih videla Alegru, poželeda bih da je zagrlim i spavam sa njom dok leži na prevozu moje desne ruke. Spustila sam kroasan i kafu ispred Fedre i dlanovima se uhvatila za laktove. Alegra je spavala i pokretala usne kao da sisa; a o čemu bi drugom bebe sanjale?

„Priznaj da želiš dete“, rekla je Fedra. Nevoljno sam podigla pogled sa predivne bebe na njenu lepu majku-smaračicu. „O tome ti pričam!“ ponovo se javila. „Doslovno si morala da otrgneš pogled od nje.“ Uh, pomislila sam i sela, pošto je Fedrina

pogrešno izgovorena reč „bukvalno“ bila dovoljna da zagreje moje srce i podstakne petominutni razgovor.

„Kako ide posao?“, pitala sam je. Fedra pravi nakit.

„Loše. Počinjem da razmišljam o tome kako ljudi uopšte ne *kapiraju*“, odgovorila je. Njen unikatni nakit, ili ono što bi on trebalo da bude kad bi ga neko kupovao ili nosio, sačinjen je od stakla nađenog na plaži i platine, svojevrsnog spoja običnog i neobičnog, kako je tvrdila, što čoveka tera da ponovo razmisli o svom shvatanju „vrednosti“ i „dragocenosti“. Možda ljudi to ne razumeju. A možda i shvataju, samo nisu spremni da istresu osam stotina dolara za narukvicu napravljenu od ostataka starih flaša hajnekena.

Fedra prinese usnama šolju kafe, gledajući me veselo kroz paru. „Kornelija, da li bi htela da nosiš moj nakit u kafeu kako bi izazvala *interesovanje*?“ Zvučalo je kao da joj je ova ideja upravo pala na pamet, iako je, zapravo, to već treći put pitala.

„Ne nosim nakit na poslu“, odvrtila sam bez daljeg obrazlaganja, prevrćući očima kako bih pokazala da neka nevidljiva sila, koja lebdi nada mnom, ne dozvoljava da ga nosim. Prava istina je da nigde i nikada ne nosim nakit. Visoka sam metar i pedeset i građena kao tinejdžerka; što bi rekao moj tata, skroz pokisla imam 38 kilograma i, pošto sam sićušna, strahujem da bi kindurenje moglo da me „pretvori“ u nekakvu dranguliju ili šljokičasti ukras za jelku. Ali, to je prava šteta, jer ga obožavam. Doduše, ne Fedrin nakit zanimljivih, oštarih oblika već ozbiljne komade kao što su: dijamanti, dugmad za manžete, ogrlice, broševi u obliku zvezda padalica, tijare... Nakit kakav je nosila Džin Harlou, ili Ajrin Dan na brodu u filmu *Ljubavna afera*.

Alegra se promeškolljila u svom gnezdu sa šarom leoparda, zevnula i isturila ruku. Fedra ju je smestila u krilo, spustila svoj dugi vrat i, zagnjurivši lice u njenu narandžastu kosu, udisala miris svog deteta. Bio je to iskren čin, mahinalan, spontan. Naježila sam se, pružila prst ka Alegrinoj šaci i ona ga je čvrsto zgrabila, ne ispuštajući ga.

„Znaš, *trebalo* bi da rodiš jedno“, bila je uporna, zbog čega sam se momentalno nakostrešila, ali me je prošlo kad sam pogledala u njeno gotovo milo lice. Fedra je postajala prijatnija kad je držala Alegru u naručju. Zvonko sam se nasmejala i vragolasto odgovorila: „Ja i beba. Možeš li to da zamisliš?“

„Naravno da mogu. Savršeno“, uzvratila je Fedra. „A možeš i ti.“

Iako sam prezirala njen samozadovoljni osmeh i mada bih radije umrla nego što bih joj to potvrdila, morala sam priznati da je delimično u pravu: nisam mogla *u potpunosti* da zamislim, ali jesam donekle. Štaviše, zamišljala sam nekoliko puta, ali bi me uvek otreznilo uverenje da bi čovek trebalo da živi punim plućima pre nego što donese novi život na svet.

Prava istina je da sam hodala po vodi i to već duže vreme. Ne krivim vas ako se pitate zašto žena od tridesetak godina, koja se mučila da završi fakultet probijajući se kroz srednjovekovne alegorijske spise, u lancu karijere nije otišla dalje od menadžera kafea. I ja sam se pitala. Najbolji odgovor koji sam smislila jeste da još uvek nisam pronašla ništa bolje. Ako ikada budem imala jasno određeno zanimanje, za razliku od ovog polunejasnog hobija, moraću da ga volim, a kako znam po sopstvenom iskustvu, nije uvek lako razlučiti šta je to što čovek voli. Pomislili biste da je lako, ali nije. Osim toga, ako se u kafiću budete zadržali izvesno vreme, kao i na bilo kom drugom mestu, on će postati vaš svet.

Gledajući Fedru, Alegru i sjajna crna kolica, iznenada me je savladao umor. A ako se za ženu od jedva četrdeset kilograma može reći da se s mukom pridiže iz stolice, upravo to se i dogodilo, pa sam se odvušla do svog mesta iza šanka.

Sve ovo bi trebalo da vam dočara moju svakodnevicu koja je poprimila tonove sumornosti i uzaludnosti. Treba da saznate kakav je bio moj život „pre“ da biste shvatili koliko se stvarno promenio „posle“. Bio je sasvim običan. Osim što je malo ranije – i u to iskreno verujem, bez obzira što se Lini gnuša onih

filmskih scena – samo minut pre nego što su se vrata kafea još jednom otvorila, najavljujući ono što je dolazilo, postao malo zanimljiviji.

Blaga svetlost koja se probijala kroz visoke lučne prozore postala je blistava, pretvarajući bakarnu patinu aparata za espresso u čisto zlato. A muzika – Sara Von koju obožavam, i koja peva pesmu Džordža i Ajre koje takođe obožavam – iznenada se vinula, ponirući kao ptica u prostoru iznad dima cigareta i žamora. Kafa je božanstveno mirisala, plavičasto cveće koje sam tog jutra kupila ispunjavalo je vazduh svojom svežinom, naprsline su nestale sa šoljica kafe koje su zasijale poput najfinijeg porcelana, a ja, obučena u crveni džemper i omiljenu suknju od jelenske kože, čvrsto stojeći u čizmama – kao da sam porasla.

Vrata kafea *Dora* su se otvorila i unutra je ušetao Keri Grant.

*Ako nekim slučajem niste gledali Filadelfijsku priču, smesta prekinite ono što radite, pozajmite taj film i pogledajte ga. Verovatno ću preterati kada budem rekla da ste do tada živeli nepotpunim i bezbojnim životom. Svejedno, ovaj film se sigurno nalazi na spisku savršenih stvari. Znete o čemu pričam: o spisku na kojem su još i zvezdano nebo u pustinji, tost sendvič sa sirom, *Veliki Getsbi*, zgrada Krajsler, Ela Ficdžerald koja peva „It Don't Mean a Thing (If You Ain't Got That Swing)“, beli božur i one male Da Vinčijeve skice šaka.*

Ako ste gledali film, onda se sećate trenutka kada Ketrin Hepbern kao Trejsi Lord izlazi iz kabine kraj bazena. Na njoj je ravna bela haljina sa volanima – kao iz snova – koja pada sa majušnih ramena i podseća na figure sa grčkih stubova, ali je lagana i lelujava poput dima koji se izvija. Kontradiktorna haljina, spoj suprotnosti, koja je do bola, baš onakva kakva i treba da bude.

Imala sam četrnaest godina kada sam ga prvi put gledala. Bilo je to tri dana pre Božića, što je u kući moje porodice podrazumevalo, podrazumeva i uvek će podrazumevati praznično zatrpavanje čula; sve sobe prenatrpane vencima i božićnim zelenilom, čitavom kućom odzvanja glas Džonija Metisa, dok se nasred dnevne sobe uzdiže nenormalno visoka jelka čije se grane povijaju pod težinom najrazličitijih ukrasa, uključujući i desetak onih koje smo moja braća, sestra i ja godinama pravili u školi, ali ih neću opisivati.

Ta četrnaesta godina nije bila dobra za mene. Naravno da sam među poslednjima ušla u pubertet, visoka jedva šezdeset centimetara i zakržljala, zbog čega sam još uvek kupovala na dečjem odeljenju, alergična na sve članove moje porodice i ubeđena da me ništa ne može učiniti srećnom.

Ali onda me je mrzovoljno menjanje televizijskih programa dovelo pravo u crno-beli raj: do Trejsi i njene haljine.

Bila sam toliko dirnuta da sam zaboravila da gutam, pa sam istinski počela da se gušim zbog gutljaja *seven apa*. A kada je, samo koji čas kasnije, Trejsi otkopčala kaiš sa tananog struka i svoje besprekorno telo oslobodila tog divno oblikovanog komada garderobe, poskočila sam i viknula: „Jebote, pa to samo *prekriva njen kupaći kostim!*“ što se nimalo nije dopalo mom ocu, koji je sedeo na podu i – nećete verovati – vezivao zvončice na ogrlice naših mačaka.

Celokupnim bićem posvetila sam se ostatku filma. Ostali su verovatno pobjegli iz sobe glavom bez obzira, jer su to uvek činili, pogotovo moja braća Kem i Tobi koji su tada imali osam i devet godina. Vulkan je mogao da izbacuje lavu na samo nekoliko centimetara od mene, a ja to ne bih primetila. Sedela sam. Gledala. Ako devojka može preko kupaćeg kostima ogrnuti takvu poeziju kao da je u pitanju stara majica, šta je još moguće?

Prstima sam dodirivala svoje lice tragajući za Trejsinim visokim jagodicama. A kada ju je Dekster (Keri Grant) ispreslišao,

rekavši joj da nikada neće biti prava žena niti ljudsko biće dok ne bude uzela u obzir ljudsku slabost, prepoznala sam to kao mudrost i zapitala se da li i sama posedujem taj kvalitet, tu vrstu obzira, i da li bih ga mogla steći.

U srednjoj školi sam pohađala časove o filmu, a na jednom od njih, čija je tema zvučala kao „Okretanje formule naopačke“, profesor nam je pričao o uspehu *Filadelfijske priče*. To se nikako nije moglo desiti: izuzetna ljubavna scena između likova koji nisu zaljubljeni jedno u drugo, koja vas primorava da iz sve snage navijate za njih ali i osetite zadovoljstvo kada oni, ipak, odu sa drugim ljudima.

Pre nego što budete stekli pogrešan utisak, znajte da nikad nisam bila (niti ću biti) jedna od filmadžija koji do sitnih sati raspravljaju o autorskoj teoriji i o tome da li je Spielberg novi Kapra, ili Džon Hjuston na neki neprimetan način prožima svaki sekund američkog života. Ne znam ništa o uglovima kamere, ne posedujem enciklopedijsko znanje o nemačkoj kinematografiji pre Drugog svetskog rata, ali sam se, zato što je bio strastven i u pravu, malčice zaljubila u tog profesora filma kada nas je pogledao staklastim očima i rekao: „Ne, to nije moglo da upali. Ali ipak jeste!“

Kada sam čula Majka (Džimija Stjuarta) koji čudesno nežnim glasom govori Trejsi da je, pored toga što je divna devojka, ipak od krvi i mesa i da je to obično i ni po čemu sveto otkrovenje, sklopila sam šake ispod svoje špicaste brađe, moleći se da pobegne sa njim i zaklinjući boga da jednog dana i meni neki muškarac istim glasom izgovori te reči ili ću umreti. Već pri kraju filma, otac je čuo navijanje i ostavio otvorenu slavinu u kuhinji da bi video odskora otuđenu tinejdžerku koja se, plačući i pesnicama udarajući u naslon stolice, okrenula ka njemu sa izrazom „lica otvorenog kao cvet“ (ovo su neverovatne reči moga oca!), i bez daha izgovorila: „Tata, ona se udaje za Dekstera.“

Priznajem. Bila sam ponosna na sebe jer sam, kao četrnaestogodišnja svetska neznalica, umela da prepoznam večnu istinu: Džimi Stjuart će zauvek i neprikosnoveno biti najbolji muškarac na svetu, ukoliko se odnekud ne bude pojavio Keri Grant.

Zvao se Martin Grejs. Izvrsno ime kojem, ako ste primetili, nedostaju samo tri slova da bi bio Keri Grant. Naravno, ukoliko niste uvrnuti, verovatno to nećete ni primetiti, a laknuće vam kad budem rekla da ni meni nije odmah palo na pamet. Te noći sam sve izračunala, u mislima precrtavajući slova zamišljenom olovkom, ozbiljno se usredsređujući ali zadržavajući nemaran, poluzainteresovan stav prema svemu, kao slučajno kriveći glavu na jastuku, iako nije bilo nikog ko bi mogao da me vidi.

Istini za volju, malo sam sujeverna kad su u pitanju imena. Na fakultetu sam izlazila sa ogromnim, plavokosim i glupim dečkom iz bratstva Baton Ruža, koji je imao glas kao sirena za maglu, i to samo zato što se zvao Vilijam Pael; a njega svi znaju po filmovima *Thin Man*, a još je bolji u *Libeled Lady* i jedan je od muškaraca za koje verujete da su najzgodniji na svetu, iako znate da to nikad ne može biti.

Moja majka ga je upoznala i shvatila šta nameravam. „Imaš nos kao Mirna Loj“, rekla je. „Budi srećna zbog toga.“ Ipak, sa Bilom sam raskinula tek nekoliko noći kasnije kada sam, stojeći u kući u džordžijanskom stilu koju je njegovo bratstvo pretvorilo u smrdljivu pećinu, gledala kako poluobučen, bez majice, igra na stolu dok je njegov goli, nesrećni stomak treperio poput bolesne meduze. Meduzasti stomak je lelujavao, a Vilijam Pael je, neprimetno sležući ramenima, odlučio da se u tom trenu zauvek odvoji od Bila i sklizne u noć punu mirisa orlovih noktiju.

Imena su nepouzdana. Pa ipak: Martin Grejs. To je dobro. Veoma dobro.

Tamnook i sa poluosmehom na licu, stajao je u do vratku. Visok. Odelo, kosa, brada – sve je bilo savršenih linija. „Kraljevske građe“, setila sam se izraza iz pesme koja se nalazila u čitanci za četvrti razred. Čovek iz te pesme je na kraju pucao u sebe, dok je ovog *mog* čoveka čekao lagodan, savršen i udoban život. Preuveličavam ali ne mnogo kada kažem da su se, dok je prilazio šanku i meni, pred njim psi, šahisti, kolica i svi ostali pomerali u stranu kao Crveno more.*

„Zdravo“, rekao je glasom koji nije bio ni meden, ni prodoran, ni nežan, ni milozvučan, ali je i pored svega nepogrešivo podsećao na glas glavnog glumca. Kao što ste mogli da pretpostavite, imao je jamicu na bradi, a ja sam u magnovenju poželela da je dodirnem i pitam ga kako se brije na tom mestu, jer ako ćete već da pozajmljujete nečije reči, poslužiće i one koje je izgovorila Odri Hepbern. Nisam ga pitala, ali sam osetila kako se ta jamica utiskuje u moju podsvest, ako je tako nešto moguće.

„Zdravo“, bilo je sve što sam rekla.

„Kafu, molim. Crnu.“ Mogli ste odmah da shvatite da baš to voli i da se iza te porudžbine ne vuče dugačak, glupi rep u vidu nekakvog samosvesnog podteksta, nalik na opsesivnu muškost kauboja koji reklamira Marlboro.

Pružajući mu šoljicu sa kafom, zadržala sam ruku u tom položaju malo duže. Zamišljala sam da šoljica predstavlja malu spojnicu koju je protresla dvosmerna struja. Ali tad se kafa prosula po mojoj ruci koju sam, ciknuvši poput dvogodišnjeg deteta, prinela ustima.

Zabrinuto me je pogledao i iskreno rekao: „Trebalo je da ostanem u kavezu.“

„Profesionalni rizik“, slegnula sam ramenima. „Sve je u redu.“

„U redu? Stvarno? Jer ako nije, morate da mi kažete da bih skočio u Delaver.“

* Motiv iz Starog zaveta u kojem Mojsije razdvaja Crveno more kako bi oslobodio put svom narodu. (Prim. prev.)

„Ne budite smešni“, uzvratila sam. „Skukil je bliži.“

„Delaver je dublji. Nemam hrabrosti da se udavim u plitkoj reci, čak ni vama za ljubav.“

Vama za ljubav, vama za ljubav! pevalo je moje srce.

„Samo...“, oklevao je.

„Samo šta?“, breknula sam se.

„Moraće da ga zameni Temza. Putujem u London za dva sata.“

Ovo možda ne zvuči bog zna kako značajno, neverovatno mudro ili romantično, ali verujte mi da je tako. Od samog početka pratili smo se u korak, i to intuitivnim ritmom koji mogu da uporedim sa povremenim šestim čulom grupe džez muzičara, ako se ja uopšte razumem u džez. Da li ste gledali filmove sa Trejsijem i Hepbernovom? To sam priželjkivala čitavog života.

Taj razgovor i to razmenjivanje se nastavilo. Pričao mi je o svom poslovnom putovanju – nečem u vezi sa finansijama i sličnim, o četiri dana u Londonu i kako je tamo zaista maglovito.

Iako nisam bila nervozna, pocrvenela sam i osetila napetost i peckanje, kao da sam dobila novu kožu. Nekim čudom se ispostavilo da sam dorasla susretu sa ovim savršenim čovekom. Na svu sreću, bila sam prisebna da pored Martina Grejsa nastavim da obavljam svoj posao, jer, to je život, zar ne? Čak i kad vi i Otelovljenje vaših snova stojite i zakuvavate sopstvene atmosferske prilike, suđeno je da dva tinejdžera sa skejtbordovima pod miškama uđu, istresu gomilu sitnine na šank i naruče trostruke kafe sa mlekom. I kako to obično biva, muškarac iz snova ne bi vam se obratio rečima: „Zašto ne pođeš sa mnom?“ u trenutku kada vam je pogled ukršten sa njegovim zapanjujućim očima boje čokolade i crnim trepavicama koje, kao da su u pitanju obične oči, po čitav dan nemarno „šeta“ unaokolo, već onda kada ste zauzeti raspoređivanjem sitnog novca u kasu.

Ali, on je to rekao, mislim na Martina Grejsa, i to meni.

Ponovo sam čula tu jezivo tačnu zvučnu uspomenu dok sam ležala u krevetu i po glavi tumbala ideju o „nedostatku tri slova i Keriju Grantu“, po prvi put od... ne želite da znate otkad. Kad sam odnekud začula Martinov glas, ustala sam, otišla do prozora samo u beloј spavaćici koja je poput sablasti lebdela oko mene, i sela u fotelju koju sam prethodnog proleća tapacirala oslikanom svilom teške, olovnozelene boje; nekad je ona imala ulogu čudovišne haljine za ples iz pedesetih i visila u radnji u Buena (čita se Bijuuna) Visti, u Virdžiniji. Odškrinula sam prozor na trećem spratu, pogledala *Filadelfiju* – moj omiljeni deo – i pustila da se osećanje prema njemu lagano, poput cvetnog mirisa vine u prohladan vazduh. Ulica Sprus: automobili i svetla, sinagoga na ćošku; prostitutke ispred nje, muške i srceparajuće mlade. Kad god bih ugledala te dečake, pomislila bih na dve stvari: da se svi automobili zaustave, kao i da se nijedan ne zaustavi.

Mogla bih da budem u Londonu ovog časa, pomislila sam. Upravo sada bih ležala kraj Martina Grejsa na neobičnim engleskim jastucima.

Zašto nisam, duga je priča, toliko dugačka da i ne spada u priče. Verovatno je to zbog mog karaktera. Odgovor koji je usledio, prvoklasna odvala kojoj je mogao odgovarati samo pad na nos, uglavnom zaokružuje čitavu stvar.

Stajala sam usred meteža, odmeravala zdrav razum u odnosu na želje, strah naspram avanture, oprez pred nagonima, a u sebi udarala glavom o zid, jer je sa metežom ili bez njega, moj odgovor bio preuranjeni zaključak:

„Volela bih, ali ne mogu. Mojoj majci se to ne bi svidelo.“

„Zato će ovog puta ostati kod kuće. Može da nam se pridruži prilikom putovanja u Pariz.“

Sedeći pored prozora i premotavajući čitav ovaj razgovor, sama, u spavaćici, rumenog lica ali ipak srećna, gledala sam kako u daljini helikopter baca snop svetlosti koji se lagano klatio napred-nazad. Zamišljala sam da neki svečano obučen par dole

na ulici izvodi svoju tačku sa plesom i pevanjem i da se ženi, dok se okreće, suknja rascvetava kao beli karanfil.

Zatim sam pokušala da zamislim kako se majka pridružuje meni i mom (nekih petnaestak godina?) starijem ljubavniku u Parizu, zbog čega sam kratko i ironično uzdahnula.

Moja majka na policu slaže začine po abecedi, nosi *tretorn* patike i nikada ne stavlja jedanaest stvari na ekspresnu kasu za deset artikala, baš nikad. Ona je predsednica baštovanskog kluba, i doslovno i figurativno. Potrudila sam se da moj život ne liči na njen, barem spolja. Istina je, međutim, da sam ja kćerka svoje majke, doslovno, figurativno i zauvek.

Pa ipak, Martin Grejs nije otišao iz kafea bez mog broja telefona. Nagnula sam se ka njemu, povukla ga za rever sakoa i stavila broj u njegov unutrašnji gornji džep. Potom sam mu uputila pogled dostojan Veronike Lejk, gotovo osetivši kako mi nepostojeći plavi uvojci padaju preko oka.

Kler

Sve je počelo zbog peškira. Deset setova debelih ubrusa od egipatskog pamuka u bojama šljive, bledožutoj, flamingo ružičastoj. Majka je na pod Klerine sobe spustila ogromne, teške bele kese, a zatim otrčala do auta po još, sve dok na prostirci nije poređala deset vreća poput niza zuba. „Čekaj samo da ih sve vidiš, dušice. Prelepi su. Kvalitetni. Najkvalitetniji.“

Kler se naslonila na okvir vrata i stajala napola unutra, napola van sobe, puštajući da joj drvo napravi otisak na ramenu. Slušala je majčino brbljanje i gledala kako gomila peškire po krevetu, bacajući ih uvis, tako da su veliki lepršali kao zastave na vetru dok su oni za lice lebdeli poput malih ptica. Jabuka zeleni, grimizni, svetloplavi. Na krevetu je bila čitava gomila. Kler je zagrizla nokat palca.

„Da li si ikada videla ovako lepe peškire? Osećam ove boje duboko u sebi. A ti, Kleri?“ Majka je teško disala, gotovo dah-tala, kao da ju je gledanje peškira zamorilo poput trčanja ili plesanja.

Kler je uzvratila: „Već ih imamo.“

Majka joj je prišla i umotala je u ogroman peškir svetlosmeđe boje ljuske jajeta. Kler će uskoro napuniti jedanaest i bila je visoka za svoje godine, ali je peškir bio dvaput obmotan oko nje

i padao joj preko stopala. U njemu se osećala mršavo i pogrbila se, pa joj je majka rukama nežno obujmila lice. Obrazi su joj i pod šminkom bili rumeni. „Važno je da ih opereš pre nego što ih prvi put budeš upotrebila. I da zasebno pereš svaki set, kako se boje ne bi pomešale. Jesi li me razumela?“ Glas joj je bio tih i ozbiljan, pa Kler klimnu glavom. Majka spusti ruke i preko ramena pogleda na gomilu peškira.

„Vreme je da siđemo i ručamo“, reče Kler.

„Oh, prosto me teraju na plač!“, uzvratila majka, leže na peškire i zaplaka.

Sledećeg jutra, Kler je sedela u učionici sa svojim petim razredom i sastavljala spiskove.

Siročad. Svi njeni omiljeni likovi su siročad, i ona je ispivala njihova imena na kraju sveske, dok je učiteljica postavljala pitanja iz autobiografije Helen Keler, štiva koje je trebalo da pročitaju. Na Klerinoj klupi bio je papir sa pitanjima ispod kojih je olovkom ispisala odgovore.

Majka je nastavničine zadatke zvala „beživotnim“, ne zato što su pitanja bila glupa a čitanje se svodilo na gomilu nebitnih informacija, niti zbog činjenice da su u skupoj pomodarskoj školi u Mejn Lejnu mogli da smisle nešto bolje, već zato što su zadaci bili fotokopirani. Zato je kćerki dočarala izgled indigo papira – uvijenu, glatku, mastiljavu plavu hartiju sa aromom na koju ništa drugo nije moglo da asocira. „Smesta bih zgrabila papir sa zadatkom i samo ga *udisala*, Kleri! To je bio miris škole!“

Kler je htela da uzvratila nečim lepim, originalnim i bombastičnim o sopstvenoj školi, o tome kako miriše ili ne miriše, kako bi majci stavila do znanja da nju i sebe, dve zanimljive osobe koje primećuju mirise i nedostatak životnosti, smatra timom. Trudila se da pred majkom izgovori neku oštroumnu, vickavu opasku ili dosetku, onako kako su to devojke u knjigama uvek

radile, barem je ona tako mislila. Na primer, *Anne of Green Gables* je bila veoma vickasta. Kler je ponekad uspevala da bude vickasta, u školi ili sa Maks, kućnom pomoćnicom koja, zapravo, nije bila žensko već devetnaestogodišnjakinja sa tetovažom feniksa koji se uzdizao iz pepela preko njenih koščatih lopatica. Razgovori sa majkom su uglavnom bili mučni. Kler je uvek zaostajala za njom, dok su majčine misli i glas jurišali napred, vraćali se i odbijali na najneverovatnije načine.

En Širli, Sara Kru, Meri Lenoks. To su tri siročeta sa vrha spiska, pri čemu je En bila iznad njih, pa je Kler najlepšim rukopisom, i koliko su joj dozvoljavali olovka sa mekom minom i ograničen umetnički talenat, ispisala njihova imena u visini od dva-tri centimetra. Dok je bila mlađa, ponekad bi kraj njihovih imena crtala i likove: tri bleđa lica gotovo savršenog trouglastog oblika, sa velikim očima i crvenom, crnom i plavom kosom. Ostale su sledile Veliku trojku. Hajdi. Siročad Roalda Dala, Džejms i Sofi. Divlja, pomalo neobična Pipi Duga čarapa ako ste, kao i Kler, verovali da se Pipin tata udavio a ne da je bio kralj ljudoždera. Tom i Hak. Dejvid, Pip, Estela, Oliver i ostali, koji su se probijali kroz maglovite, prljave ulice i uvrnute priče sa brojnim junacima. Deca Bokskar. Neodbranjivi Hitklif; Harton koji je vešao pse o naslon stolice; Džejn Ejr. U novije vreme, siročad bestseleri: Hari Poter, Bodlerovi tužnog lica. Postojala je i podvrsta polusiročića, obično bez majke, i podpodvrsta polusiročića sa ljubaznim kućepaziteljima: Skaut i Džem; sve četvoro dece Melendi (petoro, pošto su usvojili Marka, pravo siroče); čak i Nensi Dru koja samo što nije postala punoletna, pa je gotovo nisu ni računali.

Kler je grupisala i razvrstavala siročad po godinama, polu, boji kose, zemlji porekla, ekonomskom položaju. Tek što je započela spisak siromašnih koji su se obogatili, primetila je da je nastavnica prestala da priča. Bez obzira na domaće zadatke, gospođa Paker je bila ljubazna a možda i dobra nastavnica, mislila je Kler, iako ni nalik na En Širli koja je – kada je postala

nastavnica – volela sve đake kao svoju decu, zadobila poverenje zločeste Džen Pringl i nadahnula Pola Irvinga da postane čuveni pesnik. Gospođa Paker je bila glasna, sa širokim strukom i retkom kosom, a njen modni ukus podrazumevao je čarape ispod *birkenstok* sandala, prstenje na palčevima i, kako se govorkalo, nedostatak grudnjaka. Ali volela je knjige i ponekad je plakala, pričajući stegnutog grla o likovima i poistovećujući ih sa stvarnim ljudima. Nije bila udata, a Kler je smatrala da je razlog tome njena luda zaljubljenost u Čarlsa Darneja kojem niko drugi nije bio ravan.

Prethodne večeri, na predlog gospođe Paker, Kler je stavila vatu u uši i puna dva sata nosila povez preko očiju. Nakon što je prikleštila prst fiokom, udarila cevanicom o bidermajer sto i prosula čitavu čašu ledenog čaja, dugo je sedela na stolici, shvativši da je biti slep i gluv značilo biti sam sa svojim mislima i osećati narastajuću plimu brige.

Držeći olovku, gospođa Paker je zastala usred rečenice i gledala u ugao učionice, a kada su se svi iz razreda okrenuli, Kler je spazila majku u do vratku. Bila je obučena u haljinu–ogrtač, na nogama je imala cipele sa visokim potpeticama, oči je sakrila naočarima za sunce i na usne stavila karmin. Bila je vitka i elegantna, a kosa joj je poput svile padala na ramena. Kada je pogledala u kćer i nasmešila joj se, Kler je osetila kako joj se ispod rebara raspetljava čvor za koji nije ni znala da postoji. Moja majka, pomislila je. Pogledajte je! Ko bi se brinuo zbog ovakve žene?

Ali onda je ugledala gospođu Džordan, pomoćnicu direktora nižih razreda koja je nervozno obigravala oko majke i setila se da roditelji nikada ne dolaze u učionice već čekaju u hodniku, a gospođa Džordan šalje pomoćnika da doprati njihovu decu. Zamislila je majku kako korača hodnicima kao po modnoj pisti, dok gospođa Džordan tapka za njom, podsećajući je na pravila napetih ali ljubaznim glasom. Čvor se ponovo stegao.